

PREOBLIKOVANJE NI TRENUTNO DEJANJE

S transformacijo je polk postal vitkejši, enote so se iz bataljonov preoblikovale v eskadrilje, ki predstavljajo osnovno letalsko enoto ravni bataljona. Eskadrilje nimajo klasičnega bataljonskega poveljstva, vse naloge so centralizirane v poveljstvu polka v katerem se načrtuje, organizira in vodi izvajanje nalog posameznih enot. Preoblikovanje polka iz brigade omogoča lažje usklajevanje in delovanje med enotami polka ter sobojevanje z drugimi enotami Slovenske vojske.

Dolžnost poveljnika 15. polka vojaškega letalstva ste prevzeli 15. maja. Pred tem ste bili vodja delovne skupine za transformacijo enote, ki ji danes poveljujete. Kako in v kakšni obliki je transformacija spremenila zmogljivosti slovenskih letalskih enot?

Preoblikovanje SV ni trenutno dejanje. Gre za daljši proces in rezultati se ne pokažejo takoj. V 15. polku vojaškega letalstva se preoblikovanje kaže kot kakovostni preskok pri organiziranju in načrtovanju naših dejavnosti. V vojaškem letalstvu tako prihaja do večje sinergije zmogljivosti. Poveljstvo polka je za razliko od Brigade zračnega letalstva pridobilo strokovni letalski kader, kar pomeni, da je polk zmožen sam načrtovati vse letalske procese. Pred preoblikovanjem

so posamezne letalske enote lastne dejavnosti načrtovale samostojno. V polku je sedaj poseben oddelek, ki strokovno in centralizirano načrtuje letalske operacije za celoten polk, le-te pa se izvajajo po posameznih področjih dela in zrakoplovih. Poveljstvo tako po novem obvladuje celoten proces od načrtovanja do izvajanja. Viri za delovanje vojaškega letalstva se vsako leto zmanjšujejo. Vendar ko govorim o virih, nimam v mislih zgolj finančnih virov, ampak tudi kadrovske vire. Pri slednjih gre predvsem za pilote in tehnično letalsko osebje. Preoblikovanje polka tako pomeni tudi koncentracijo letalskega kadra in zmanjšanje števila drugih delovnih mest, ki sicer sodijo v strukturo vojaškega poveljstva.

Ne glede na razpoložljive vire ves čas za-

gotavljamo vso predvideno podporo delovanju SV tako doma kot v tujini, hkrati pa aktivno sodelujemo v sistemu zaščite, reševanja in pomoči.

Letalske enote SV sodelujejo v nalogah zaščite, reševanja in pomoči. Nazadnje ste gasili požar na Velikem Rogatcu pri Lučah. Ali je kaj sprememb na tem področju po preoblikovanju 15. polka vojaškega letalstva?

Letos smo se še posebej pripravili na poletno sezono. Pripravili smo koncept delovanja v primeru povečane požarne ogroženosti. Izkušnje so pokazale, da neodvisno od vseh preventivnih ukrepov na področju požarne ogroženosti v povprečju na leto v Sloveniji pride od enega ali dveh večjih požarov. Ob razglasitvi velike požarne ogroženosti smo organizirali dežurno službo in dežurne ekipe. Te so bile organizirane tako, da so omogočale hiter odziv ekip kljub poletni sezoni in odsotnosti zaposlenih zaradi rednih letnih dopustov. Taka organizacija pomeni poseben izziv.

Preko sistema vzdrževanja smo zagotovili maksimalno pripravljenost plovil z namenom čim večje zmogljivosti njihove

vega delovanja. Poleg helikopterja, ki je sicer vedno pripravljen za delovanje v nujnih primerih, smo v primeru požara na Velikem Rogatcu dodatno uporabili še tri helikopterje. Vsak helikopter ima tri člane posadke: pilota, kopilota in tehnika letalca, seveda pa ne smemo pozabiti tudi vseh pripadnikov, ki so s svojim delom zagotovili njihovo delovanje. To so zemeljske ekipe za zagotovitev letenja iz letalskih baz ter pripadniki 153. letalsko-tehnične eskadrilje, ki so tudi z nočnim delom sproti odpravljali napake.

Kako polk podpira delovanje SV na mirovnih operacijah in misijah? Kje trenutno delujejo vaše letalske enote?

Že tri leta sodelujemo v Kforju z enim srednjim transportnim helikopterjem, do konca maja letos smo sodelovali z Bell 412 s posadkama, od meseca junija pa sodelujemo s helikopterjem cougar. Osnovna naloga helikopterja je podpora delovanju poveljstva Kforja, za katerega izvedejo tudi največ nalog, hkrati pa podpiramo tudi svoj kontingent, ki deluje v območju operacije. Letos smo zagotavljali tudi dve ekipi, dva kontingenta za mednarodno operacijo in misijo UNIFIL v Libanonu. Zadnji kontingent, ki smo ga napotili, končuje svoj mandat v septembru. Po tem misijo prevzamejo druge enote SV.

V vaši floti je tudi letalo Dassault falcon 2000. Ali je že uvedeno v operativno uporabo SV in kaj to pomeni?

SV je dobila nalogo, da s 1. januarjem letos uvede v operativno uporabo letalo falcon za lastno uporabo in uporabo drugih državnih institucij Republike Slovenije ter v okviru programa ATARES (Air Transport & Air to Air Refuelling and other Exchange of Services).

Izdelan je bil načrt uvedbe v operativno uporabo, ki predvideva postopno uvajanje v trajanju dveh let. V prvih šestih mesecih uvajanja so dosežene začetne operativne zmogljivosti, kar pomeni, da imamo izšolano posadko, letalske tehnike za izvajanje osnovnega vzdrževanja in na ta način lahko zagotavljamo prevoz uporabnikom na celotnem območju Evrope in tudi širše z doletom v trajanju petih ur (Afganistan) z določenimi omejitvami glede zahtevnosti letališč in doleta v trajanju več kot pet ur (Long Range).

Posadka je do sedaj dosegla vse zahtevane pogoje za samostojno letenje v skladu s pravili GAT (General Aviation Traffic), vključno s prevozom VIP oseb. Uvajanje za doseganje končnih operativnih zmogljivosti se nadaljuje skladno z načrtom in računamo, da jih bomo v celoti dosegli v drugi polovici naslednjega leta. To pomeni dodatna šolanja kabinska osebja, druge posadke ter izvajanje letenja brez omejitev glede na kategorijo letališč in zmožnega doleta letala v skladu s pravili GAT kot tudi OAT (Operational Aviation Traffic).

Kako in kje poteka vojaško izobraževanje in usposabljanje pilotov in tehničnega osebja v polku?

Šolanje pilotov SV je sistemsko urejeno, kar nam omogoča doseganje najvišjih standardov. Osnovni kader za prihodnje pilote pridobivamo na fakulteti za strojništvo, smer letalstvo.

Za ta poklic Ministrstvo za obrambo razpiše štipendije in izvede selekcijo kandidatov. Vsi, ki se želijo zaposliti v Slovenski vojski kot častniki, morajo izpolnjevati tudi splošna merila za vojaški poklic. Prihodnji vojaški piloti morajo končati Šolo za častnike, ki traja eno leto.

V tretji specialistični fazi Šole za častnike se vključijo v program usposabljanja v Letalski šoli. Tako imajo ob koncu Šole za častnike že licenco športnega pilota in so razporejeni na delovno mesto kandidata za pilota v Letalski šoli. Tam se pravo šolanje za vojaškega pilota šele začne.

Prvi del za vse kandidate poteka na letalih zlin. Kasneje se kandidati razdelijo v dve skupini, na pilote letal in pilote helikopterjev. Kandidati za pilote letal nadaljujejo z delom na zlinih, kandidati za pilote helikopterjev pa na helikopterjih Bell 206 jetranger. Ko izpolnijo vse obveznosti iz programa Letalske šole, vključno z instrumentalnim in nočnim letenjem, pridobijo licenco poklicnega pilota letal ali helikopterjev. Potem so razporejeni v enote, kjer se še dodatno usposobijo in specializirajo za tip letala ali helikopterja, ki se uporablja v posamezni enoti. Tako na primer morajo piloti za helikopterje Bell 412 končati šolanje na simulatorju, kar je eden izmed pogojev za letenje z veččlansko posadko. Da bi postal kopilot, se mora kandidat še dodatno usposobiti za pridobitev licence za tip helikopterja. Takrat šele lahko opravlja osnovne naloge. Obstajajo pa še dodatna šolanja za potrebe letenja z dodatnim tovorom, za delo z vitlom, za gašenje požarov.

Ob zmanjševanju virov za vojaško letalstvo je za nas ključno, da smo si postavili prioritete. To pomeni, da imamo tehnično brezhibne letalnike ter najboljše pogoje za šolanje in usposabljanje. To je osnovni pogoj za doseganje maksimalne varnosti posadke, kajti samo taka posadka lahko hitro in učinkovito pomaga v nevarnih in nepredvidljivih okoliščinah. Šolanje vojaškega pilota do usposobljenosti kopilota tako traja v povprečju pet let.

Kakšna je infrastruktura v polku in kje delujejo vaši podrejeni?

Polk v osnovi deluje iz dveh baz: glavna enot je nastanjena v Vojašnici Jerneja Molana v Cerkljah ob Krki in v letalski bazi Brnik, kjer je nastanjen 16. center za nadzor in kontrolo zračnega prostora, polk pa tudi operativno deluje iz letalske baze Brnik. Tu je predvsem zaradi geografske lege nameščena dežurna helikopterska posadka in od tam tudi izvaja svoje naloge. Večji del nalog izvajamo z letališča Cerklje ob Krki, to je iz Vojašnice Jerneja Molana, ki je naša matična baza, kar pa je pogojeno z napredkom projekta izgradnje letališča Cerklje ob Krki.

Letos smo skupaj z gašenjem opravili tudi veliko nalog, povezanih z reševanjem v gorah in nudenjem nujne medicinske pomoči, in sicer približno 220 ur.

Največ, kar smo do sedaj pomagali, je bilo, ko smo v enem dnevu imeli sedem reševalnih akcij.

Kakšni so prihodnji izzivi vašega polka?

Največja izziva v bližnji prihodnosti sta predvsem dva. Prvi je zagotovo nadaljevati s preoblikovanjem, odpraviti različne administrativne ovire, ki pomenijo balast pri opravljanju naših nalog in predvsem optimizirati izkoristek razpoložljivih virov. Drugi pa je zagotoviti maksimalne zmogljivosti, s katerimi polk razpolaga. V mislih imam seveda letala, helikoptere, letališče, kontrolo in nadzor zračnega prostora. Z izpolnitvijo teh dveh zahtev bomo še uspešnejši pri izvedbi vseh nalog, tako v okviru podpore delovanju SV kot tudi v okviru sistema zaščite in reševanja.

Po preoblikovanju imate na ramenih svojih pilotov nov znak, na katerem ostaja čarovnica. Kako se je ta znašla med vašimi simboli?

Čarovnica spremlja letalske enote vse od vojne za samostojno državo. Čarovnica je bila prvi znak letalske enote TO, kasneje 15. brigade vojaškega letalstva, in tudi ob preoblikovanjih letalskih enot ta ostaja naš prepoznavni znak. To še ne pomeni, da znamo čarati, so pa naše naloge, zmogljivosti in sposobnosti zelo blizu simbolom našega znaka.

Poveljnik za krmilom helikopterja Bell 412.

Podpolkovnik Bojan Breclj je v času od 1985 do 1989 pridobil znanja na Vojaški letalski akademiji v Zadru na Hrvaškem. V nekdanji JLA je bil inštruktor letenja na helikopterjih SA234 in SA 342 gazelle. Slovenski vojski se je pridružil leta 1991 kot pilot učitelj v helikopterski eskadrilji v 15. brigadi vojaškega letalstva. Od takrat dalje se je njegova karierna pot nadalje-

vala po vojaški letalski profesiji. V času od 2003 do 2010 je opravljal dolžnost načelnika za analizo naloge (Chief Mission Analyse) v Natovem združenem zračnem operativnem centru v Poggiu Renaticu v Italiji. Od takrat je bil višji častnik za načrtovanje letalskih zmogljivosti v Generalštabu Slovenske vojske, maja letos pa je postal poveljnik 15. polka vojaškega letalstva.

OPERACIJA UNIFIED PROTECTOR

Konec meseca marca 2011 so se začele dejavnosti, povezane z operacijo Unified Protector, in se končale 31. oktobra 2011. Formirana je bila skupina, HQ CJTFUP, za vodenje majhne združene operacije (SJO) v Libiji, ki je bila osredotočena na zaščito civilnega prebivalstva. Skupina je imela sedež v Združenem poveljstvu sil v Neaplju. V operaciji je sodelovalo 12 držav NATO s svojimi sredstvi ter partnerske države: Jordan, Katar, Švedska ter Združeni arabski emirati.

Vomenjeni skupini so aktivno sodelovali tudi takrat zaposleni pripadniki SV v Neaplju. Podpolkovnik Danilo Jazbec je sedem mesecev aktivno sodeloval pri odločitvah, operativnih načrtovanjih, izdelavi operativnih dokumentov ter procesu določanja in delovanja na cilje (»targetingu«). Od začetka operacije je opravljal dela in naloge namestnika vodje celice za sinhronizacijo dejavnosti v Direktoratu za operativne zadeve.

V operaciji je v mornariški komponenti sodeloval od meseca aprila do julija tudi kapitan korvete Primož Protner, ki je v mornariškem operativnem centru koordiniral in spremljal dejavnosti ladij trgovske mornarice, ki so plule v ali iz libijskih pristanišč, ter kot »back up« in dežurni častnik Direktorata za logistiko v času operacije major Peče Darko, ki je bil zadolžen za logistična poročila ter ostale logistične naloge. Poveljnik ACCI (civilna oseba, postavljena na dolžnost v skladu s PE strukturo) Mitja Vidic je izvajal neposredno podporo poveljniku operacije, ki se je nanašala na protiobveščevalne dejavnosti. Vodnik Ciril Maver pa je bil

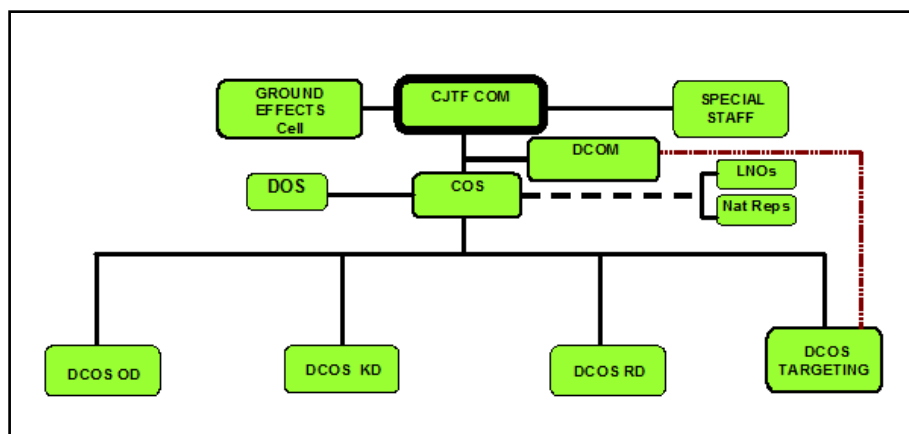
zadolžen za postopke »in-processinga« (proces sprejema pripadnikov v skupino za vodenje operacije) in »out-processinga« (proces odhoda pripadnikov iz skupine za vodenje operacije) za pripadnike poveljstva, višja vodnica Nives Pevec Horvat je izvajala administrativna dela v Direktoratu za Logistiko.

NAČRTOVANJE IN PRIPRAVE

Operacijo so koalicijske sile začele 19. marca 2011 pod vodstvom Združenih držav Amerike, sodelovale so še Velika Britanija, Francija in Kanada ter delovale v tako imenovani operaciji Odyssey Dawn. NATO je zamenjal koalicijske sile 31. marca 2011 z operacijo Unified Protector. Pri prenosu dejavnosti na področju določanja in delovanja na cilje med koalicijskimi in NATO silami je sodeloval tudi podpolkovnik Danilo Jazbec.

Osnova za načrtovanje operacije sta bila dokumenta UNSCR (United Nation Security Resolution) 1970 in UNSCR 1973.

Struktura skupine za vodenje operacije

Na strateški ravni sta bila izdelana operativna načrta »Arms Embargo« in »No-Fly Zone« z namenom zaščite civilnega prebivalstva na območju Libije. Na operativni ravni je bilo sicer izdelanih več izbir delovanja, vključno s podporo humanitarnim dejavnostim, ki bi aktivirala kopensko komponento, vendar pa so bile v nadaljevanju dejavnosti osredotočene samo na področji »Arms Embargo« in »No-Fly Zone«. V skladu z usmeritvami in odločitvami strateške ravni sta bila na ravni operativnega poveljstva v izredno kratkem času izdelana operativna načrta z vsemi potrebnimi aneksi ter posledično združena ukaza za delovanje (JCO), ki sta bila v mesecu maju revidirana zaradi sprememb tempa dejavnosti na območju delovanja.

Operacija je bila načrtovana za obdobje devetdesetih dni, vendar pa je NAC (Severnoatlantski svet) 1. junija 2011 podaljšal operacijo za nadaljnjih 90 dni.

ORGANIZIRANJE SIL IN PoveljeVANJE

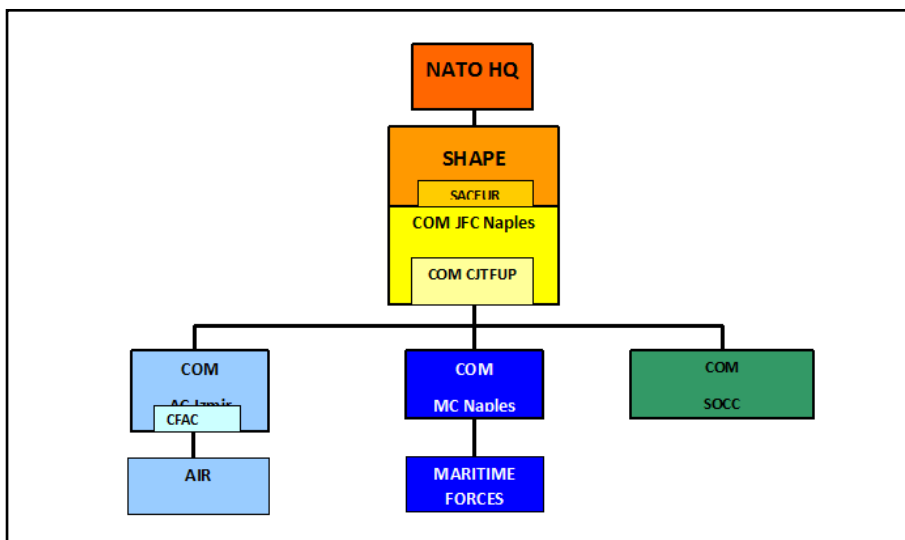
Skupina za vodenje je bila sestavljena iz operativnega, obveščevalnega in logističnega stebra ter stebra, ki se je ukvarjal s procesom določanja in delovanja na cilje (»targeting«). Delovala je ločeno od ostalega dela poveljstva in je bila izključno namenjena vodenju in poveljevanju »No Fly Zone« in »Arms Embargo« dejavnosti v času operacije Unified Protector. Skupina je imela naslednjo strukturo:

Delo v poveljstvu je bilo dnevno koordinirano preko delovnih skupin. Najpomembnejša skupina je bila osredotočena na proces določanja in delovanja na cilje v območju delovanja, kjer so se dnevno potrjevali, obravnavali in izbirali cilji za naslednjih nekaj dni. Združena koordinacijska skupina (JCB), kot najvišje delovno telo, je usklajevala dejavnosti v poveljstvu z ostalimi sektorji ter delovnimi skupinami, pa tudi naloge s podrejenimi komponentami: zračna ter mornariška in specialna enota.

Vse navedene dejavnosti so se izvajale tedensko/dnevno vseh sedem mesecev operacije v skladu s tedenskim načrtom dela (»Battle Rhythm«), ki je odražal tedenski cikel operativnega štabnega procesa odločanja. Na koncu cikla je poveljnik kot vodja združene koordinacijske skupine potrjeval štabne predloge ter dajal usmeritve za naslednji operativni cikel.

V času operacije so bile poveljstvu podrejene zračna in mornariška komponenta ter specialna enota samo za dejavnosti »Arms Embargo«. Kopenska komponenta v tem primeru ni bila aktivirana. Situacijo na kopnem in zemlji je spremljala posebna celica, ki je bila formirana v sklopu strukture za vodenje operacije. Struktura vodenja in poveljevanja je bila naslednja:

Struktura in C2

IZVEDBA OPERACIJE

NATOVE dejavnosti so bile osredotočene na uničenje ključnih vojaških sredstev in objektov, ki so posledično preko dejavnosti sil režima ogrožali življenje civilnega prebivalstva. Objekti letalskih napadov NATA so bili predvsem sistemi režima

C2, skladišča streliva, pomembne vojaške baze, kolone vojaških vozil, operativni centri, sistemi zračne obrambe in podobno.

V začetni fazi operacije so se sile režima uspešno upirale delovanju NATOVIH sil, vendar pa se je značilen napredek proti severozahodu Libije manifestiral v skoncentriranem napadu uporniških sil na Tripoli. Hkrati je NATO s svojimi dejavnostmi močno zmanjšal zmogljivosti sil režima. S tem je bila zmanjšana intenziteta napadov na upornike ter posledično ogrožanje civilnega prebivalstva, kar je bilo še posebno opazno v zadnjih dveh tednih v avgustu.

Po napredovanju uporniških sil v Tripoliju je bil pomemben trenutek v času operacije tudi uradna potrditev Nacionalnega tranzicijskega sveta (NTC) kot edinega uradnega telesa oziroma predstavnika Libije. Gadafijev režim ni imel več nadzora nad ozemljem Libije.

Naslednji pomembni dogodki so povezani z zavzemanjem zadnjih utrdb Gadafijevega režima, in sicer: zavzetje območja Bani Walid 17. oktobra, zavzetje območja Sirte, Gadafijevega rojstnega kraja ter njegova brutalna smrt 20. oktobra 2011. NTC je uradno razglasil svobodo in neodvisnost 23. oktobra 2011 ter s tem začel z demokratičnim procesom v državi. Po tem datumu je NATO začel s fazo moni-

postopki za predajo libijskega zračnega prostora libijskim oblastem. V naslednjih dneh je NAC sprejel odločitev, da se operacija Unified Protector zaključi 31. oktobra ob 23.59. uri po libijskem lokalnem času.

Podrejene komponente so imele svoje specifične značilnosti in vlogo v času operacije. Vsaka zračna operacija ima svoje značilnosti, vendar pa je bila ta še posebej karakteristična zaradi velikih razdalj med letalskimi bazami ter območjem delovanja v Libiji in pomanjkanjem koordinacije s silami na kopnem, potrebne za minimiziranje civilnih žrtev. Vsi ti dejavniki so predstavljali velik izziv za zračno komponento, ki je že v začetni fazi formirala Zračni operativni center, ki se je moral takoj spopasti z visokim tempom kinetičnih operacij (gre za dejavnost, katere namen je, da s svojim delovanjem ter z vrsto uporabljenih sredstev in orožja nevtralizira cilj, pri tem pa lahko povzroči tudi človeške žrtve, če je bil za cilj npr. določen pomemben vodja določenega režima, teroristične organizacije itd.). V povprečju je bilo treba koordinirati 150 naletov na dan, katerih število se je potem postopno zmanjševalo.

Velika Britanija in Francija sta prav tako izvajali helikopterske operacije na cilje, ki so bili bližje libijski obali. Potreba po tovrstnih dejavnostih se je pojavila kmalu po začetku operacije. V poveljstvu je bila formirana posebna skupina, ki je skrbno načrtovala uporabo helikopterjev, saj vemo, da je uporaba teh kompleksna in predvsem tvegana. Že sam podatek, da je bil realiziran manjši odstotek načrtovanih helikopterskih dejavnosti, zgovorno pove, kako skrbno so morale biti pripravljene tovrstne dejavnosti. Sredstva so bila locirana na ladjevju sil NATO.

Glede na to, da NATO ni imel kopenske komponente na območju delovanja, je bil dan velik poudarek na skrbni uporabi izvidniških sredstev (JSTAR, RQ-4, sentinel, predator itd).

Mornariška komponenta je bila osredotočena na preprečitev vnosa in iznosa orožja na območje Libije. Zato je s svojim ladjevjem izvajala monitoring nad ladjevjem na območju odgovornosti. Pregledovali so trgovalne ladje, ki so vstopale in izstopale iz libijskih teritorialnih voda, prav tako pa je velika pozornost namenjena tudi dejavnostim libijske vojne mornarice. V obdobju operacije so bili izvedeni

preverjanja in pregledi ladij s pomočjo specialnih enot.

Mornariška komponenta je izvajala tudi MCM (protiminske – »mine counter«) operacije v okolici večjih mest ob libijski obali. Sile režima so na omenjenih območjih postavljale mine z namenom preprečevanja delovanja ladjevja NATO, pa tudi preprečevanja zagotovitve humanitarne pomoči.

Mornariška komponenta je izvajala izvidovanje z razpoložljivimi mornariškimi izvidniškimi letali (MPA) ter v koordinaciji z zračno komponento ognjeno podporo na cilje na libijski obali.

IZKUŠNJE IZ OPERACIJE

Lahko rečemo, da so se uspešno izvajali postopki dela v poveljstvu v skladu z NATO/ACO dokumentom AD 80-70. V tem dokumentu sta opisana namen in postopek delovanja posameznih koordinacijskih/delovnih skupin. Vsaka skupina je imela v tedenskem načrtu dela svojo vlogo, naloge ter odgovornosti. Uspešnost izvedbe nalog posameznih koordinacijskih skupin se je na koncu cikla manifestirala v združeni koordinacijski skupini, katero je vodil poveljnik operacije osebno. Sam je potrjeval predloge ter dajal usmeritve za naslednji cikel. Večina nalog in predlogov je bila pozitivno potrjenih, dane so bile usmeritve za vnaprej. V sedmih mesecih se je poveljstvo s kadrom, ki je bil takrat na razpolago, do popolnosti izurilo v postopkih vodenja operacije na ravni operativnega poveljstva. Naslednje vaje, ki so se izvajale takoj po zaključku operacije, so temeljile na izkušnjah in so bile vodene brez težav. Je pa res, da se kader v poveljstvu menja vsake tri leta in se zna zgoditi, da je del pozitivnih izkušenj tako tudi pozabljen.

Za nas pripadnike SV, ki smo bili prvič udeleženi v tovrstni operaciji, je bila to enkratna priložnost za pridobitev znanj na področju vodenja operacij. Treba je bilo trdo delati vseh sedem mesecev, vendar pa so pridobljeno znanje in izkušnje za nas velikega pomena. Prvič smo se srečevali s samimi postopki in procesi na ravni operativnega poveljstva NATA, ki je precej drugačno od našega. Že sam cikel poveljnikovega odločanja, štabnega dela in pa vloga koordinacijskih ter delovnih skupin imajo drugačen pristop pri reševanju nalog. Koordinacijske dejavnosti imajo zelo pomembno vlogo pri izvedbi procesov, ki se odvijajo v štabu poveljstva

horizontalno in vertikalno. Imeli smo priložnost koordinirati predpostavljene naloge s taktično in strateško ravnijsko vodenja in poveljevanja. S taktično ravnijsko vodenja in poveljevanja v sklopu koordinacijskih ter delovnih skupin, s strateško pa s posameznimi oddelki, odvisno od zahtevnosti nalog. Vsak od nas, pripadnikov SV, ki je bil aktivno udeležen v operaciji, lahko na podlagi pridobljenih izkušenj spremlja in izvaja naloge na vseh ravneh vodenja in poveljevanja v NATU na svojem področju dela. Ponosni smo, da smo lahko sodelovali v tovrstni operaciji, ki se je uspešno končala predvsem zaradi izrednega prizadevanja, koordinacije ter znanja vseh vpletenih in odgovornih.

Dober pokazatelj odličnega vodenja operacije je bil tudi število žrtev, ranjenih ali drugače poškodovanih, katerih praktično ni bilo zaznani. NATOVA misija v Libiji je bila izjemen uspeh zavezniških sil in zmaga za libijsko prebivalstvo. Načrtovanje, vodenje in izvedba operacije so odprli nove poglede, vprašanja, na katera bo treba biti pozoren pri nadaljnjem razvoju postopkov NATO. Dejstvo je namreč, da so bili zaradi pomanjkanja časa ter potrebnega hitrega odziva poveljstva posamezni predpisani postopki skrajšani ter poenostavljeni, kljub temu pa so bile naloge uspešno izvedene.

Podpolkovnik Danilo Jazbec, JFC HQ Neapelj

»Arms Embargo« in »No Fly Zone« sta bili dejavnosti (operaciji) v okviru operacije Unified Protector (drugih ni bilo). Za obe dejavnosti sta bila ločeno izdelana operativna načrta ter združena ukaza za delovanje (JCO). V mesecu maju sta bila ukaza za delovanje revidirana in združena v enega. »Za Arms Embargo« je bila v glavnem zadolžena mornariška komponenta, čeprav sta jo podpirala tudi zračni del ter specialna enota. Za NFZ pa zračna komponenta s podporo mornariškega dela, kar je bilo tudi navedeno v dokumentih. Podrejene komponente so se vedno medsebojno podpirale, koordinacija pa je potekla v Neaplju.

OBRAZLOŽITEV KRATIC

AC – zračna komponenta
 ACCI – protiobveščevalni oddelek, lociran v JFC Neapelj
 AD 80-70 – ACO Direktiva o sinhronizacijskih postopkih in procesu določanja in delovanja na cilje
 battle rhythm – tedenski ritem, načrt dela
 CFAC – združeno poveljstvo zračnih sil
 COM – poveljnik
 COS – direktor štaba
 DCOM – namestnik poveljnika
 DOS – direktor skupine za podporo
 DCOS OD – namestnik direktorja štaba za operativne zadeve
 DCOS RD – namestnik direktorja štaba za logistiko
 DCOS KD – namestnik direktorja štaba za obveščevalne zadeve
 DCOS targeting – namestnik direktorja štaba za postopke in procese določanja in delovanja na cilje
 ground effect cell – celica za spremljanje situacije na zemlji
 HQ CJTFUP – združeno poveljstvo za vodenje operacije Unified Protector
 JCO – združeni ukaz za delovanje
 JCB – združena koordinacijska skupina
 JSTAR – (E-8) izvidniško letalo
 LNO – častnik za povezavo
 MCM – postopki odkrivanja min na določenem območju
 MPA – mornariško izvidniško letalo
 NAC – Severnoatlantski svet
 MC – mornariška komponenta
 NTC – Nacionalni tranzicijski svet v Libiji
 MQ-1 predator – (UAV) izvidniško letalo
 RQ-4 global hawk – (UAV) izvidniško letalo
 SENTINEL – (UAV) izvidniško letalo
 SJO – manjša združena operacija
 SOCC – specialna enota, komponenta
 targeting – proces določanja in delovanja na cilje
 UNSCR – resolucija Združenih narodov

TOČKOVNI SISTEM DODELJEVANJA UNIFORM V SLOVENSKI VOJSKI

Vse skromnejša finančna sredstva, namenjena oskrbi z uniformo v Slovenski vojski (SV), že nekaj časa ne sledijo realnim potrebam. Trenutna finančna situacija, v kateri je naša država, ne kaže v korist skorajšnjega povečanja odobrenih finančnih sredstev za oskrbo z uniformo. Zato je nujna prenova sistema oskrbe z uniformo v SV, pri čemer je treba zadržati njegovo centralizirano organiziranost, ki je edina racionalna rešitev. Obenem je v centralizirani sistem treba vgraditi elemente, ki lahko zmanjšajo stroške oskrbe z uniformami in zagotovijo do uporabnika prijaznejši sistem. Takšne rešitve so: uvajanje točkovnega sistema dodeljevanja uniforme, oblikovanje mobilnega (potujočega) intendantskega servisa ter vzpostavitev delovanja trgovine/trgovin z vojaško opremo.

OPREDELITEV POJMOV

Sistem oskrbovanja z uniformo v Slovenski vojski

Sistem načrtovanja in zagotavljanja artiklov bojne, službene in drugih uniform, športne opreme ter opreme bojevnika 21. stoletja, ki vključuje postopke zadolževanja, popolnjevanja, zamenjave in razdoločevanja.

OSKRBNI CENTER Z UNIFORMAMI V SV

Oskrbni center SV z uniformami (OCU SV) je v Rojahn. V njem poteka centralizirana oskrba z bojnimi, s službenimi in z drugimi uniformami, s športno opremo ter z izdelki opreme bojevnika 21. stoletja. V njem se oskrbujejo vse vojaške osebe¹ SV, vse osebe MO, ki so na vojaških

dolžnostih in se enako kot vojaške osebe SV zadolžijo z uniformo, in druge osebe².

TOČKOVNI SISTEM OSKRBE Z UNIFORMAMI

Točkovni sistem oskrbe z uniformami je sistem dodeljevanja uniform, pri katerem se vsakemu posameznemu izdelku uniforme določi število točk. Izhodišče za določitev števila točk je zadnja nabavna cena izdelka (ena točka pomeni en evro). Prednost točkovnega sistema je, da omogoča uporabniku poljubno izbiro izdelkov uniforme, glede na osebne dejanske potrebe, v okviru pripadajočega števila točk.

TRGOVINA Z VOJAŠKO OPREMO

Trgovine bi bile v večjih vojašnicah in/ali v Oskrbnem centru z uniformami SV

Roje, kjer bi pripadniki SV lahko kupovali izdelke uniform, opremo, ki se nosi k uniformam, in različno drobno galanterijo.

MOBILNI (POTUJOČI) INTENDANTSKI SERVIS

Premična enota za oskrbo z uniformo, s športno opremo in z izdelki opreme bojevnika 21. stoletja, ki bi bila v sestavi Oskrbnega centra z uniformami SV Roje. Na podlagi odobrenega načrta bi izvajala oskrbo z uniformami na lokacijah posameznih enot.

Uvedba točkovnega sistema bi zagotovo naredila sistem oskrbe z uniformo v SV prijaznejšega do uporabnika, učinkovitejšega in tudi bolj ekonomičnega od sedanjega. Uporabnik lahko glede na dejanske potrebe v okviru pripadajočega števila točk poljubno izbira izdelke uniforme, ki mu pripadajo po merilih pripadanja in rokih uporabnosti. Skupno število točk se določi na letni ravni. Izračun števila točk temelji na merilih pripadanja (količini) in roku pripadanja posameznega izdelka ter številu točk, s katerimi je izdelek ovrednoten. V nadaljevanju je prikazan primer izračuna letnega zneska točk za izdelek hlače, tanjše, moške, maskirne za pripadnika skupine A (vsa poveljstva in enote SV, razen Generalštaba SV (GŠ SV) in poveljstva Centra vojaških šol (CVŠ)).

Nabavna cena takih hlač znaša 66 evrov, izdelek se tako ovrednoti s 66 točkami. Pri letnem ovrednotenju točk se upoštevata količina izdelkov popolnitve in časovni rok (število let), v katerem se pripadnika stalne sestave SV popolni. Tako pripadniku skupine A po trenutno veljavnih merilih na dve leti pripadata 2 kosa tanjših hlač, kar za posamezni izdelek pomeni 66 točk (glej izračun po FORMULA 1).

V konkretnem primeru letno število točk za hlače, tanjše, moške, maskirne za pripadnika skupine A znaša 66 točk (glej izračun po FORMULA 2):

FORMULA 1

$$\text{Letno število točk za posamezni izdelek} = \frac{\text{Količina izdelkov popolnitve s posameznim izdelkom (v kosih)} \times \text{Ovrednoteno število točk za posamezni izdelek}}{\text{Rok pripadanja (v letih)}}$$

FORMULA 2

$$\text{Letno št. točk} = \frac{2 \text{ (kosa)} \times 66 \text{ (točk)}}{2 \text{ (leti)}} = 66$$

Na enak način izračunamo letno število točk za vse izdelke točkovnega sistema, posebej za skupino A in posebej za skupino B. V skupino B spadajo organizacijske enote, ki niso zajete v skupino A: GŠ SV, poveljstvo CVŠ in osebe na MO, ki opravljajo vojaško službo. V primeru odhoda na mednarodne operacije in misije (MOM) ali na delo v mednarodne strukture SV v tujini (MSSVT) se pripadniki SV iz skupine B oskrbijo po merilih, ki veljajo za skupino A. Šeštevek točk posameznih izdelkov nam da skupno letno število točk, ki se razlikuje za skupini A in B, ker veljajo drugačna merila pripadanja in roki uporabnosti.

S točkovnim sistemom je dodeljevanje uniform prilagojeno potrebam posameznika in mu omogoča izbiro izdelkov uniforme glede na resnične potrebe. S tem se skrb za ustrezno opremljenost prenese na končnega uporabnika, ki skrbi za racionalno naročanje v okviru dodeljenih točk. Ocenjujemo, da bi bilo za nabavo izdelkov uniform potrebnih manj finančnih sredstev, saj bi se naročila izvajala le za tiste izdelke in količine, ki bi jih posameznik res potreboval. V sedanjem sistemu se nabava potrebnih količin uniform načrtuje na podlagi stanja zalog v skladišču in dejanske popolnjenosti pripadnikov SV. Pri tem načrtovalci nabave ne poznajo stanja artiklov, ki jih posamezniki imajo na osebni zadolžitvi oziroma ne poznajo njihove dejanske potrebe in prioritete. Drugi velik problem pri nabavi uniforme predstavljajo dolgotrajni in birokratski postopki javnega naročanja, ki lahko trajajo tudi do enega leta ali celo več. Zaradi tega lahko pride do izgube dodeljenih proračunskih sredstev, namenjenih nabavi izdelkov v proračunskem

letu. Prihaja tudi do motenj v sistemu oskrbe z uniformo. Te slabosti lahko odpravi točkovni sistem, saj je bistvena značilnost njegovega uspešnega delovanja sprotno zagotavljanje naročenih izdelkov uniforme.

Sistem že uporablja slovenska policija. Po informacijah, ki smo jih pridobili od odgovornih oseb, se je stanje z uvedbo točkovnega sistema precej izboljšalo in s tem zadovoljstvo med policisti in tudi med vsemi službami, ki so kakor koli udeležene pri opremljanju policistov z uniformo.

Drugi gradnik uporabniku prijaznejšega sistema je mobilni (potujoči) intendantski servis oziroma premična enota za oskrbo z uniformo. Ta bi uporabnikom povrnila glavno pozitivno lastnost nekdanjih intendantskih servisov: izvajanje oskrbe z uniformo na lokaciji delovnega mesta končnega uporabnika. S tem se bistveno zmanjša čas, potreben za izvedbo storitve, in odpravijo stroški prevozov iz posameznih vojašnic v Oskrbni center SV z uniformami v Rojah. Premična enota bi bila v sestavi OCU SV Roje. Na podlagi odobrenega načrta bi izvajala oskrbo z uniformami na lokacijah posameznih enot. Določena oblika koncepta mobilnega intendantskega servisa se izvaja že danes, na podlagi internega dogovora OCU SV Roje in poveljnikov posameznih enot. Slabost te rešitve je morebitno povečanje števila zaposlenih in vprašanje ustrezne informacijske podpore izven OCU SV Roje. Smiselno bi bilo razmisliti o nakupu 3D telesnega snemalnika, ki omogoča hitro odvzemanje telesnih mer za potrebe določanja velikostnih števil. Zaradi trenutne finančne situacije bi bilo smotno izvesti ta nakup za celotni uniformirani del Republike Slovenije in porazdeliti stroške uvajanja in vzdrževanja sistema.

Tretji dejavnik preoblikovanja sistema za oskrbo z uniformo v SV je vzpostavitev vojaške trgovine (trgovin), v kateri/h bi pripadniki SV lahko kupovali izdelke

uniform, opremo, ki se nosi k uniformam, in različno drobno galanterijo. Trgovine bi bile v večjih vojašnicah in/ali v Oskrbnem centru z uniformami SV Roje. Takšne pobude prihajajo že dlje časa iz poveljstev in enot SV. Z vzpostavitvijo vojaških trgovin bi pripadnikom SV omogočili nakup izdelkov uniform, ki jih s sedanjimi merili pripadanja po njihovem mnenju ne dobijo v zadostnih količinah. Hkrati bi lahko z nakupom nadomestili različno opremo, ki jo izgubijo ali močno obrabijo in ni primerna za nošenje. Pobuda je ustrezna in pomeni signal pristojnim službam MO, da začnejo postopke ustanovitve trgovine/trgovin z vojaško opremo.

SKLEP

V prispevku opozarjamo na težave sistema za oskrbo z uniformo v SV. Ponujamo ukrepe za odpravo ugotovljenih pomanjkljivosti in izboljšavo učinkovitosti ter ekonomičnosti sistema. Menimo, da je nujno obdržati njegovo centralizirano organiziranost, obenem pa mu dodati gradnike, ki ga lahko naredijo bolj ekonomičnega in do uporabnika prijaznejšega. Predlagamo uvajanje točkovnega sistema dodeljevanja uniforme, oblikovanje mobilnega (potujočega) intendantskega servisa ter vzpostavitev delovanja trgovine/trgovin z vojaško opremo.

Valter Bosotina in Branko Lavtar

¹ Vojaške osebe so pripadniki stalne sestave Slovenske vojske, pogodbeni pripadniki rezervne sestave, prostovoljci na služenju vojaškega roka in osebe, ki opravljajo vojaško službo.

² Druge osebe so štipendisti in druge osebe, ki se prostovoljno usposablajo za vojaško obrambo v programih vojaškega obrambnega usposabljanja ali dejavnosti, ki jih organizira ministrstvo, vojaške osebe, ki so do upokojitve delale na ministrstvu, in osebe, ki jim načelnik Generalštaba Slovenske vojske dovoli začasno uporabo uniform skladno s predpisi.